

SZÍNHÁZ-ISKOLA

Művészeti értékek közvetítésének alapjai:

**A színház- iskola kapcsolat megteremtésének kezdeti
lépései alsó tagozaton**

Készítette: Székácsné Kisvárdai Katalin

„ A színház olyan értéket képvisel, mint egy iskola, hiszen nemzedékek nőnek fel benne, akik később színházbarátok lesznek. Ez nemcsak azt jelenti, hogy előadást néznek, hanem azt, hogy kulturált emberekké válnak.”

(Bagó Bertalan)

Magamról, munkámról

Közel áll hozzám az anyanyelvünk szeretete, s a magyar irodalom lírai, prózai alkotásait is szeretem. Olvasni, színházban látni, de tanítani is. A tanítási óráimba szívesen építem be gyakran az irodalom „gyöngyszemeit”. Nem elégszem meg az olvasókönyvek által felkínált művek feldolgozásával, sokszor bővítem azt kiegészítendő anyagként más, nagy nevelési értéket, gyerekek számára hasznos tanulságot hordozó művekkel. A pedagógus oktatómunkájánál majdhogynem fontosabb nevelési munkát rendkívüli jelentőségben segíthetik az ilyen jellegű szövegfeldolgozások.

Eddig minden osztállyal színházba járók voltunk. Színházi előadások bérleteseiként tanévenként 4 előadást néztünk meg. Rendkívül nagy hatással lehet a tanulók számára egy-egy előadott mű. Alsó tagozatos kis gyermekek esetében ez legtöbbször mesejáték. Zenés, táncos betétekkel, utóbbi években interaktív részekkel. A mai gyerekek nagyon élvezik az effajta előadásokat. A napjaink mozgalmas, felpörgött világában nagyon igénylik a gyerekek a ritmust, a mozgást, a pörgést, az interaktivitást. Tapasztalatom szerint viszonylag rövid időre tudnak csak összpontosítani, nyugodt figyelemmel kísérni bármi őket érdeklő dolgot. Mindezek tudatában örülünk a színházlátogatások lehetőségének, a szülők is szívesen vásárolják meg a bérletet gyermeküknek, támogatják az ilyen irányú kulturális nevelési formát. A néhány éve útjára indított Lázár Ervin program rendkívül sikeresnek bizonyul. Az évfolyamonkénti igényes színházi darabokkal, bábelőadásokkal, hangversenyekkel- melyek megtekintése ingyenes, a diákok művészeti, kulturális érzékenységét rendkívüli mértékben fejleszteni tudjuk.

Közel 30 éve tanítok alsó tagozaton anyanyelv tantárgyat. Az elsősök, másodikosok még ámulattal csodálkoznak rá egy élményszerűen felolvasott mesére, versre. Ezt saját gyermekünkkel, de tanítványainkkal is felemelő érzés átélni. Tanítóként ilyenkor erősödik bennem, hogy jó hivatást választottam. A harmadikos, negyedikes gyermek már maga is fel tudja olvasni a verset, történetet élményszerűen,- ha jól olvasó diák, s ebben pedig ez a csodás

jutalma a több évig tartó munkának. Ilyenkor már a költemények egyszerű elemző gondolatait is megértik, megérik, sőt már rövidebb versek írásával is megbirkóznak az ügyesebb tanulók, de vannak, akiknek a mese- történetírás is megy. Nagyszerű érzés segíteni a gyerekeket ezekben a feladatokban.

Nekünk pedagógusoknak kiemelten fontos feladatunk minden forrást megragadni, amivel tanulóinkat oktatni, nevelni tudjuk a helyes anyanyelv használatra, a művészeti értékek felismerésére, megértésére, befogadására, a katartikus élmények feldolgozására- hogy csak néhányat említsek. Nem kívánom itt felsorolni, milyen sokoldalú fejlesztő hatással van a gyermekekre a színészi előadásmód, a színházban megélt élmény, a színészekkel, előadóművészekkel, esetleg irodalmi alkotókkal való személyes találkozás.

A következőkben azt kívánom taglalni, milyen lehetőségünk van pedagógusként a tanulóink mindennapjaiba belecsempészni az említett élményeket.

Az iskolaelőkészítő

Ez az alkalom, amikor az iskolába készülő ovisokkal ismerkedünk. Ezeken az iskolaelőkészítőkön lehetőség nyílik arra, hogy a szülők, gyerekek megismerkedhessenek a tanító nénikkel, illetve mi tanítók is megismerhessük az iskolánk iránt érdeklődő szülőket és gyerkőceiket. Jó tapasztalataink vannak ezen a téren.

A pedagógus ezeken az együttléteken már az anyanyelvi fejlesztést is megalapozhatja, előkészítheti. De mindenekelőtt felméri a jelenlévő gyermekek anyanyelv- használatát, beszédképességét, a befogadóképességük határait, s megtapasztalhatja a gyermeki reakciót a látottakra, hallottakra.

Az addig még ismeretlen ovis korú gyerekcsapat a legtöbbször, ha korának megfelelő irodalmi alkotás tanítói előadását látja, elvarázsolódva éli át, lenyűgözve figyeli. Ezeken az alkalmakon különös odafigyeléssel, szinte színészi előadásmóddal adjuk elő a mesét, a hozzá kapcsolódó történetet. A szépen berendezett, ízléses díszlettel hangulatot teremtett környezetben lehetőség van a gyermeknek teljes átéléssel átadni magát az irodalmi élménynek.

A szülő képet kapnak arról, hogy gyermekük mennyire tud a tanítóra odafigyelni, mennyire nyűgözi le őt a tanító néni előadása.

Pedagógusként el kell mondani, hogy nagy élmény látni a megjelent iskolába készülő gyermekeket tátott szájjal, visszafojtott lélegzettel, tágra nyílt szemmel a tanító minden szavára, mozdulatára, jelzésére odafigyelve. A pedagógusnak ezek a percek, pillanatok olyanok,- úgy gondolom,- mint a színészeknek érdeklődő teltházias közönség előtt megélni a nézők odafigyelését.

„ Színház mindig volt, van és lesz. Az élő szó és az élő megjelenés ereje az mindennél erősebb.”

(Mikó István)

Kicsit színházat próbálunk odavarázsolni az iskola falai közé, hogy a kisgyermek életkori sajátosságait megragadva tudjunk az élő szó és élő megjelenés erejével hatni rájuk. Persze ez nagy felelősség, sok előkészítést, felkészülést igényel. De megéri. Eddigi tapasztalataink ezt mutatják.

Színész-látogatás

Nagy élményt jelent a tanulóknak, amikor testközelből találkozhatnak színésszel, akitől személyesen hallhatják az előadott irodalmi alkotást vagy a színész-mesterségről való mesélést, illetve aki válaszol a "neki szegezett" gyermeki kérdésekre.

Egy alkalommal, még a COVID-időszak előtt, városunkban élő Kovács Lajos színészt hívtuk el a negyedikesekhez anyanyelv órára.

Kovács Lajos játszotta Matula bácsit a Tüskevár című magyar filmben. Fekete István: Tüskevár című könyvét olvastuk az osztállyal, feldolgoztuk. Ezek után megnéztük a filmet, majd következett a színész-látogatás. A meghívott vendég szívesen mesélt hivatásának szépségeiről, körülményeiről, illetve a Tüskevár című film készítésének menetéről. A diákok nagy érdeklődéssel hallgatták a beszámolót és bőven volt kérdésük is a színész úrhoz. Legizgalmasabb volt a gyerekek számára hallani a filmforgatás részleteit, a belső trükköket, amit nézőként mi nem vehetünk észre. Életre szóló élményt jelentett a közvetlen találkozás. Természetesen a vendégség helyszíne egy szépen berendezett tanterem volt. A gyerekek olvasmány feldolgozás utáni élmény-rajzai és a filmkockák kinyomtatott képei színesítették a falakat. Hangulatos volt a színész-látogatás az iskolánkban.

Színházlátogatások

„ A színház népnevelés.

Mennél magasabb szintre tudjuk emelni, annál nagyszerűbb.”

(Gobbi Hilda)

A fenti idézet is bizonyítja, hogy minden gyermeket közelíteni kell a színházhoz, iskolai szinten az irodalmi művek szépségeinek megismeréséhez, a tanító által előadott mese, próza figyelmes hallgatásához, hozzá kell segíteni őt a megértéshez, segítséget nyújtani számára a feldolgozásban. Ha szükséges, a feldolgozáshoz a szülő bevonása is lehetséges. Így kezdődhet el egy gyermek színház –látogatóvá, színház szeretővé, színház értővé válása. Ez nagy fontosságú pedagógusi feladat az iskolában, s olykor az iskola falain kívül.

Iskolánkban minden alkalmat megragadunk arra, hogy diákjaink a felkínálkozó valamennyi kulturális program lehetőségén részt vegyenek. Bérleten kívüli színházi előadás , koncert, írókról, költőkről szóló kiállítás, cirkuszlátogatás, író-olvasó találkozó, könyvbemutató a szerző előadásában stb.

Az ilyen rendezvényekre felkészülünk. Mit láthatunk, hallhatunk? Milyen élményt várhatunk? Ki a szerző? Hogyan írta? Hogyan készült a mű? Mit alkotott még a szerző? Mit ismerhetünk tőle? Mit láthattunk már tőle? stb.

A gyerekek többsége jól motiválható ebben, élvezi az iskola falain túli külön ismeretet. Szívesen látogatnak el velünk ezekre a programokra. Tapasztalatunk szerint élvezik és nagy nyomot hagy bennük ez az élmény.

Természetesen az ilyen kulturális alkalmakat az élmények feldolgozása, megbeszélése követi minden esetben. A tanuló kérdezhet, bizonytalan megértését segítjük, társai magyarázatai is segítségére lehetnek, nem hagyunk nyitott kérdést. Le kell vezetni az előadás okozta feszültséget, helyre kell tenni a félreértett tartalmakat. Nem hagyhatunk a gyerek lelkében bizonytalanságot.

További fontos pedagógiai feladat, hogy az előadásra való figyelem, a motiváltság minderre megmaradjon, sőt kiegészüljön majd a kulturális intézmények látogatásának illemtanának, viselkedési elvárásának szabályaival. Ez minden évfolyam esetében aktuális feladat. Ez nevelési cél is, mely rendkívüli jelentőségű.

„A tanárok a gyerek lelkét táplálják.”

(Máris hiányzol c. filmből)

Lezáró gondolatok

Színház és iskola két fontos gyermeknevelési színtér. Pedagógusként fontos a diákok minél magasabb szintű kulturális értékekre való fogékonyságának fejlesztése. Ebben kell tevékenykednünk a tanítási órák mellett a szabadidős tevékenységek közben is. Célunk kell, hogy legyen a kulturális fogékonyság minél magasabb szintre emelése, így vihetünk véghez „nagyszerű” pedagógiai munkát.

Ehhez a munkához rendkívül hatékonyan ad segítséget a Lázár Ervin Program. Az évente felkínált színház-, cirkusz-, hangverseny látogatás lehetőségét mindenképpen megragadjuk, hiszen gyermekek, pedagógusok nagy örömeire szolgál.

A LEP program szervezői körültekintően választják ki az előadásokat, s az iskola egyéni jellegzetességéhez, igényeihez is lehetőségeikhez mértén alkalmazkodnak a feltételek megteremtésében. Ez jó kapcsolat színház és iskola között. Remélem e sikeres kezdeményezés még sokáig lesz a kulturális művelődés színtere.

Nekem további ötletem is lenne ezen a téren. Jó lenne a színművészeket közvetlenül a tanítási órákra meghívni, s az aktuális irodalmi tananyag előadását, felolvasását kérni tőle. Az iskolai fala között még közelebb kerülhetne egymáshoz diák és művész. Egyes évfolyamokon az iskolába jön a LEP program a gyerekekhez, de én gyakrabban igénybe venném a színész által nyújtott élményt a tanítási óráimon.

A fent említett színész-látogatáson sok anekdota, filmezés, színészet élményeiről való mesélés, életre szóló tanácsok hangzottak el. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy elfogadta a művész úr a meghívásunkat, s jelenlétével, szavaival mély nyomot hagyott tanulóinkban. Szívem szerint sűrűbben vennék részt hasonló találkozókon, amikor a diák közvetlen közélről, a tanteremben élheti át az élményt.

A színművész által felolvasott, elmondott irodalmi szöveg olyan élmény, amit mi pedagógusok csak utánozni próbálhatunk, de a teljes művészséget átadni nem tudjuk. Az csak az igazi művészek kiváltsága. Tisztelgem előttük.

Nekem tanítónak meg kell maradnom a mindennapi feladataimnál, amit próbálok minél lelkiismeretesebben felkészülve végezni, de ebben soha nem felejttem: minél közelebb hozni

a gyerekekhez a színházat, a művészetet, közben a gyerekek lelkét úgy ápolni, hogy abból bőségesen táplálkozhassanak, de mindig odafigyelve az élő megjelenés hatására, fontosságára.

Remélem rövid írásom rávilágított az iskola kulturális intézményekkel való fontos kapcsolatára, s talán némi kis ötletet is adott a tapasztalataim megosztása. Sikeres tanítást, jó munkát kívánok minden kollégának, aki felvállalja a gyermekek felé a művészeti értékek közvetítésének fontos feladatát.

Székácsné Kisvárdai Katalin